

Parashat Yitro **The Divine Gift of Shabbat** **Rabbi Shai Finkelstein**

שמות פרק כ פסוק ח

זְכוֹר אֶת-יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ.

רמב"ן שמות פרשת יתרו פרק כ פסוק ח

אחר שצוה שנאמין בשם המיוחד יתברך שהוא הנמצא, הוא הבורא, הוא המבין, והיכול, ושנייחד האמונה בכל אלה והכבוד לו לבדו, וצוה שנכבד זכר שמו, צוה שנעשה בזה סימן וזכרון תמיד להודיע שהוא ברא הכל, והיא מצות השבת שהיא זכר למעשה בראשית... ולכך אמרו ז"ל (חולין ה א) שהשבת שקולה כנגד כל מצות שבתורה, כמו שאמרו בע"ז, מפני שבה נעיד על כל עיקרי האמונה בחדוש ובהשגחה ובנבואה. ובמכילתא (כאן) רבי יצחק אומר, לא תהא מונה כדרך שהאחרים מונים, אלא תהא מונה לשם שבת. ופירושה, שהגויים מונין ימי השבוע לשם הימים עצמן, יקראו לכל יום שם בפני עצמו, או על שמות המשרתים, כנוצרים, או שמות אחרים שיקראו להם, וישראל מונים כל הימים לשם שבת, אחד בשבת, שני בשבת, כי זו מן המצוה שנצטוינו בו לזכרו תמיד בכל יום.

ספורנו שמות פרשת יתרו פרק כ פסוק ח

זכור את יום השבת. היה תמיד זוכר את יום השבת בעסקיך בימי המעשה, כמו זכור את אשר עשה לך עמלק (דברים כה, יז), שמור את חדש האביב (שם טז, א):

לקדשו. וזה תעשה כדי שתוכל לקדשו. הזהיר שיסדר האדם עסקיו בימי המעשה, באופן שיוכל להסיח דעתו מהם ביום השבת.

אור החיים שמות פרשת יתרו פרק כ פסוק ח

לקדשו לשון הזמנה...גם ירצה על דרך אומרים ז"ל (מדרש תהלים פצ"ב) כי יום ששי שבו נברא אדם הראשון וחסא ויצא חייב בדינו בא יום שבת ונעשה סניגור לאדם לפני ה' ואמר רבון העולם לא נהרג אדם מעולם וכי אני מתחיל וכו' וניצול אדם וכשראה אדם כחה של שבת התחיל לשורר מזמור שיר ליום השבת, לזה אמר ה' זכור פירוש שיזכור את יום השבת אשר באמצעותו נתקיים אדם ויוצאי חלציו וראוי להחשיבו כי הוא דבר המעמיד לכל איש ישראל ויקדשו.

רש"י הירש שמות פרשת יתרו פרק כ פסוק ח

זכור - ומחזיר אותנו אל העבר הרחוק, אל אותה שעה שה' הקים אות זכרון לבריאת העולם - מיד לאחר שהציב ומינה את האדם לנציגו ולבא - כוחו, "לעבדה ולשמרה" השבת היא מצבת - הזכרון שהוקמה לשמירת ההכרה הזאת, וכאשר הסירה האנושות מליבה את משמעות הזכרון הזה, התדרדרה מטה מטה במהלך התפתחותה ההיסטורית, ואז נבחר עם ישראל לבשר לעולם את דבר ה' ולהוביל את האנושות בדרך חזרה העולה למרום.

השבת לא הונהגה אפוא כאן כמוסד חדש, והכתוב מניח את קיומה בבחינת מושכל ראשון. השבת קיימת ועומדת מראשית ימיו של אדם הראשון, ואין הכתוב בא אלא לחייב את ישראל "לא לשכוח" את - יום השבת, כדרך שהאנושות שבדורות שעברו ושכחה אותה. אף "קידוש" השבת על - ידי ישראל לא היה בו משום חידוש, וכבר נצטוו לקדש את שבת - ה' על - ידי שמירת שבת - האדם.

מלבי"ם שמות פרשת יתרו פרק כ פסוק ח

והנה מה שהקדים בראשונה הטעם של חדוש העולם, והטעם של יצ"מ כתב בדברות השניות, י"ל בזה שני טעמים אם מפני שא"א להיות כל ענין יצ"מ והפלאות שנעשו בו, אם לא נאמין תחלה שהעולם מחודש, שלהאומרים שהעולם קדמון, א"א שישונה דבר מטבע העולם שהכל נעשה בחיוב לא ברצון, והם מכחישים אפשריות הנסים ושנוי הטבע, וע"כ הקדים שהעולם מחודש ברצון רוצה, שמזה

יצויראפשריות הטעם השני שהוא ההנהגה הנסייית שנעשה בעת יצ"מ, וזאת שנית, כי בעת שנאמרו הדברות הראשונות היה ראוי שיחיו לעולם, כמ"ש חרות על הלוחות חירות ממלאך המות, והיה תקון העולם שלא היו מתנהגים כלל לפי חוקי הטבע שבהם ימצאו גם רעות וצרות מות ויסורין, כי היתה כלל ההנהגה לפי ההנהגה הנסייית, ואז לא היה מן הצורך לעשות זכר להנהגה הנסייית שהיתה בעת יצ"מ, כי הנהגה זו היתה קבועה תמיד, ונגד זה היה צריך לעשות זכר לחדוש העולם, שאם לא היה מלאך המות שולט בעולם והיו האישים קיימים לנצח, בקל יותר לטעות שהעולם קדמון ושכולם קיימים מראשית קדומים, לכן תפס עיקר הטעם ששבת מעיד על חדוש העולם, משא"כ דברות השניות שנכתבו אחר החטא, אז א"צ ראייה על חדוש העולם, כי האישים נפסדים ובלתי קיימים וכל שיש לו תכלה יש לו תחלה, אבל צריך זכר ליצ"מ, כי מאז עולם כמנהגו נוהג וצריך עדות שיש גבוה מעל גבוה הנהגה נסייית השגחיית שנשתכללה בשבת ונתגלתה בעת יצ"מ, ובדברות הראשונות כתיב זכור ובשניות כתיב שמור את יום השבת.

Rav on Chumash

The mitzvah of זָכוֹר אֶת-יְוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ of remembering the Sabbath, begins in effect on the first day of the week. All week long, a person anticipates the Sabbath and yearns for it.

The philosophical idea that lies behind this halachah is the Jewish longing for kedushah. The Jew finds himself daily in a mundane world, and he constantly yearns for kedushah. Similarly, the halachah of tosefes Shabbos, of extending Shabbos a few minutes before and after, expresses our eagerness to embrace it and our reluctance to part with it. This emotional relationship to Shabbos is also reflected in the use of besamim during the recitation of havdalah. Rishonim explain its function in pragmatic terms: the departure of our neshamah yeseirah creates a sensation of weakness, even faintness, in each Jew. The besamim act as a stimulant to revive the Jew.